

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi polji. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 15.

V Ljubljani, 1. avgusta 1878.

Tečaj XVIII.

Učilni poskus iz nauka o merstvu.

(Ogledovanje geometrijskih teles kot pripravljavanje na geometrijski poduk.)

Peti dan.

Za ustmeno ponavljanje porabijo se od zadnje naloge pismena vprašanja.

Kakošne podobe naredé ravni kocke? —

Kakšni ste dve pa dve strani čveteroogelnika gledé njijne namére? —

Takima stranema pravimo, da ste nasprotni. Ako ste čveterokotnika nasprotni strani vštrični, pravimo takemu čveterokotniku paralelogram ali podolgasto čveterokotje z vštričnima čertama.

Kaj je toraj tudi kvadrat? —

Koliko pravih kotov imajo čveterokoti na kocki? —

Čveterokotnik s štirimi pravi koti zove se pravokotnik.

Kakšna podoba je tedaj tudi kvadrat? —

Kaka različna imena morejo imeti tedaj plošnjadi ali ravni na kocki? —

(Čveterokotnik, kvadrat, paralelogram, pravokotnik.)

Kakšne so vse strani plošnjadi na kocki gledé njih dolžine? —

Kaj rečemo tudi lahko od kotov? —

Vse plošnjadi so enake podobe in velikosti. Kadar ste dve ali več ravni ali plošnjad po podobi in velikosti si enakih, se pokrivajo in so skladne ali slične. (To se kaj lahko počita.)

Naloge: 1. Kaj imenujemo paralelogram? — 2. Kteremu čveteroogelniku pravimo pravokotnik? — 3. Kdaj je pravokotnik kvadrat? — 4. Kdaj je paralelogram kvadrat? —

Šesti dan.

Koliko strani ima ravan ali plošnjad kocke? —

Vse te štiri strani zamoremo si misliti za eno samo čerto. (To se poočita s koncem niti.) To čerto potem imenujemo obseg ali obvod podobe. Taki čerti pravimo razlomljena razdvojena čerta.

Iz kakih čert je sestavljena razlomljena čerta? —

Vse plošnjadi kocke moremo si pa tudi misliti kot eno samo ravan ali plošnjad. (To se poočita z mrežo kocke.) Plošnjad se imenuje potem razdvojena ali razlomljena.

Od kakošnih plošnjad smo se že vse učili? —

Ktero mer ima ta plošnjad? — (Kazaje na spodnjo plošnjad.)

(Sedaj naj učitelj zaberne vse druge plošnjadi tako okoli dotičnih robov, da vse plošnjadi kocke vodoravne plošnjadi naredé.)

Kako mér imajo sedaj vse plošnjadi kocke? —

Zapomnite: Ako vse plošnjadi kocke v ravno plošnjad pridejo, toraj se naredi mreža kocke.

Od kakšnih dvojnih plošnjad smo se učili? —

Kakšna je zdolnja in zgornja plošnjad kocke glede svoje podobe in velikosti? —

Telo, čegar zgornja in zdolnja plošnjad ste skladni, zove se prizma.

Kaj je tedaj tudi kocka? — Zakaj? —

Koliko stranskih plošnjadi ima tudi kocka? —

Zato jej tudi pravijo čveterostranski stolp? —

Kako stoje stranske plošnjadi na podlagi?

Taki stolp se imenuje naravnostni stolp.

Kako različno se kocka imenuje? — Zakaj jej pravimo šestostenje?

— Zakaj kocka? — Zakaj stolp? — Zakaj čveterostranski stolp? —

Zakaj naravnostni stolp? —

Naloge: *Narisajte kvadrat, čegar strani bodo po 6 cm. dolge! —*

Narisajte dvoje enakih kvadratov! —

Narisajte štiri skladne kvadrate! —

Narisajte naravnostno in prelomljeno čerto! —

Narisajte mrežo kocke! —

Naredite doma kocko iz sklejenega papirja! —

Sedmi dan.

Vsaki učenec prinese iz sklejenega papirja doma narejeno kocko, in danes se vse še enkrat temeljito ponavlja, ker se posebno na to gleda, da se posamezni zaumki in besede dobro zapomnijo.

Osmi dan.

(Učitelj naj pripravi ravnostni štiristranski stolp, kterege stranske plošnjadi so podolgasto čveterokotje, iz lesa ali sklejenega papirja, in poševni štiri-

ristranski stolp, zadnjega pa le zato, da se ogledovanje ravnostnega stolpa bolj počita.)

Zakaj pravimo tej reči telo? —

Zakaj je stolp imenovana? —

Zakaj naravnostni stolp? —

Zakaj pravimo tudi temu (kazaje na poševni stolp) stolp? (Ker ste zgornja in zdolnja plošnja skladni). (Dalje prih.)

P o ž e n č a n.

Razun omenjenih se hranijo v Matici tudi pesniški spisi njegovih. Najprej je Poženčan pesmi prestavljal in sestavljal v Metelčici in Bohoričici že l. 1823/4 (Mladeneč in Duhoven. Milo za drago. Postojnski podmel. Nicefor in Saprici i. t. d.); potem si je spisoval stare medljudne, povasne, po zbirki Ahacelnovi, narodne slovenske (Pegam in Lambergar — Pregarje Zitiških menihov 1—65); dalje je znanjal in skladal svete, cerkvene, po povestih ali legendah (Sveti Izidor. Deveti kralj. Sveta Barbara. Zakon. Ajdovska deklica i. t. d.). Lastnega sklada imenuje cerkvene: Oča naš. Sveti večer. O Veliki noči. O Binkuštih. O kakim Šmarni. Sv. Neža. Sv. Marjeta. Novi mašnik. Ob časi skušnjav. Sladko ime Jezus i. t. d. Popeval je Ravnikar na Notranjskem na pr. Pivko, Kraševca i. t. d.; popeval pozneje na Selih pri Kamniku l. 1843/5; največ jih je zložil pa na Gori poleg Sodražice; torej se rad zove „Pevec Gorniški“.

Kakor povestniške stvari — prepisoval je tudi pesniške po dvakrat, po trikrat ravno tiste. Vredil si je bil pesmice v petere bukvice nekako z naslovi: I. Stare cerkvene pesmi. II. Stare povasne pesmi. III. Svete strunice. IV. Povasne strunice. V. Viši pesmi (ali stare in nove cerkvene, povasne ali poljudne popevke, posebej strunice Gorniške). Pesme iz samote, posebno za ljudstvo zložene, se glasijo poslednje, in med njimi se nahajajo p. Mati Krajna. Ilirija . . . Minina žebljica. Mladenič v sodoljni. Vide od lepe Jekice. Jekica od dičnega Videta. Abelard piše Helvizi ali pozneje bolj po domače: Juštin Malini. Slovo od Janežke gore. Cerklje. Ilirskimu rodu . . . Sanica. Malinica. Ura, luč, tabačnica. Neprijatlam ilirstva. Slava cesarja Ferdinanda . . . Juri Skenderbeg. Povrač domu. Vinska hasen. Popotna. Kukovca. Moškarska. Kraševska očitna spoved. Petero mladenčevo veselje. Petero veselje deklice. Soldaška. Slovo umirajočiga duhovna. Fantam in možem. Dekletam in ženam. Samka. Vasvavec posvarjen. Milvana. Zadovoljni mož. Žanjiška. Prediška. Roža. Prihodnji učeni. Potok. Svet vert. Gerlica. Hudobni Ljubezan itd. itd. — Te in druge se nahajajo po raznih zapiskih, in berž ko ne zato, da bi vsaj nekaj

boljših pripravil na dan, jel je naposled spisovati jih dokaj čedno posebej v zvezek z naslovom: Novejše Slovenske pesmi. Prepisal si jih je bil tako 44; poslednja ni več doveršena; — smert ga je prehitela. Po naslovih si nasledvajo takole:

1. Trojanska vojska. Premagan po sv. Mihelu in drugih Svitanos t. j. Lucifer zapreti Henetom: . . Slavi morejo slaveti — Naj pa tud za to terpé — Jez bom že še kot u Raji — Vedit zmote zatrosit — Naj to ljudstvo igo raji — Namest kron ima nosit! i. t. d. — 2. Slavina z Sanskritam. Opéva se obeh neznanska rodovina: v Aziji Indijani, v Evropi Slovani. — 3. Uganjevanje prihodnosti. Po geslu Gunduličevem („Kolo od sreče“ i. t. d.) in svetopisemskem v Pregov. 8, 15 („Per me reges regnant, et legum conditores justa decernunt“) za Vodnikom ugiba:

1.

Kdor hraniš mravljinca,
Svetove deržiš,
So svojo Modrostjo
Tako govoriš:

2.

Skoz me gospodarjo
Vsi kralji zemljo,
Vkazavci postave
Pravične dajo.

3.

Kdar zdi se narobe,
Veš prav obračat',
Človeške zmotnjave
Na dobro sukati.

4.

Mogočne ponižáš,
De reve slave,
Z slepoto udariš
Prevzetne glave.

5.

Odpusti prederznost,
Ūgibat želje;
Mravljinec izrekvam,
Kar skušnjje velé . . .

10.

. . Slovečih je dosti
Opešalo hiš;
Ker nekdanj ble bajte,
Gradičce dobiš.

15.

. . Anglezi, Francozi
No Nemci slavé,
Marskteri košato
Se šteje med nje.

18.

. . Slavence u stiskah
Jez mislim de Bog
Za vence perpravljaj,
Oteval nadlog.

19.

Ilirec med brati
Učenih besed
Kremljal bo mogočno
S ptujci sosed'.

20.

Od Grecje do Blaka.
Prerojen Ilir
Pod križam liskečim
Narekval bo mir.

21.

Obišejo šibe
Slavensko zemljo
Naj bo, kar on hoče,
Ki pravi tako:

22.

Skoz me gospodarjo
Vsi kralji zemljo,
Vkazavci postave
Pravične dajo.

4. Ilirija. V duhu Vodnikovem, nekaj tudi v Koseskovem, kakor se bolj na tanko čuti že v naslednji, mati Ilirija ali mati Slavenija vzbujajo po časnikih (Zora i Danica), po stari zgodovini, po delih in devlavih i. t. d. sinove na delo, ponosna in svesta boljše bodočnosti:

1.

Zora z Danico vizhaja
Svetit Ilirjin obok;
Z svitam predramljena vstaja
Mati sred svojih otrok.

12.

Nekdaj se moji bojvali,
Zdaj naj pokojno živé;
Nekdaj nevedno dremali,
Zdaj naj učeno budé.

18.

Duh me navdaja od zgora,
Milo veliča moj rod;
Svetli Danica no Zora
Men' oznanujete god.

5. Slavenija. 6. Slovenjimu rodu (pr. str. 26: Mojimu narodu). 7. Ilirkam ali Slovenkam (pr. str. 14, 15: Slovenkam). 8. Od sebe (str. 1). 9. Neprijatlam domačiga („Jojmen, zlo me je zadelo . . . Rimci možko se po rimsko — Tudi s ptujci pomenil' — Mi slavensko alj ilirsko — Bi nikolj se ne menil'?! — Zloga, zloga naj ulada“ i. t. d.). — 10. Slovenja s Tevtonko („De mater spoštujesh, — Se spomni moj rod! — Tevtonka pa vedi, — De moje je tod“). — 11. Savični Vili (str. 2). — 12. Postojniški podmel („Na mertvaškim dom' žediti — V prahi mislim se z grozo — Stvarnika se včim moliti — Naj me sprejme na nebo“). — 13. Triglavu (str. 17). — 14. Pivka („Kdaj bla morje — Željna morskiga prepira — Burja še po krašnjah roj', — Drevje pali no podira — Sama z sabo v strašnim' boj“). — 15. Metulje (Metljani zvesto branili proti Oktavjanu; torej: „Mirno hrabrih prah počivaj — Ti molcé učiš terdo: — Slavo bratec moj dobivaj — Tud za čas, ko te ne bo“). — 16. Na Gori (str. 19). — 17. Na Semiči (str. 16). — 18. Krašovec:

Naš Kras je dežel usa burna,
Po kamnji gre sapa odurna,
Sim reva se smili Bogu.
Spoznam de še stare razvade
Mi delo perstudijo rade —
Raztergan poginjam gladu i. t. d.

19. Stari Krajnjec (str. 14, 28). — 20. Kar se Anžik uči, Anže zna (str. 15). — 21. Mlinarič (str. 15). — 22. Angel varh. — 23. Slavenja in Rimljanke (prej v naslovu: Slavenska beseda

z svojimi znanšimi sosedami, kjer se opéva, kako od Grajcev dobili so vedo in umetnost Rimci, od Rimcev Tevtonci, in kako Grajcev verstniki Slavenci sedaj stopajo na dan z nado mogočno, češ):

Mlaji so ptujke, pa bodo se pred obletele;
Dneva njih cvetja poglej, zlata njih doba je preč:
Nemki je poldan, Lahinji, Galki pa v sredi popoldne,
Šteje Angležka večer, Španki storila se noč;
Za te še zlati čas teče, sosedam je ptujim pretekkel.

Ktere te rade mamile, dalej molcé naj neslanke;
Tvoj naj glas veselic deleč in deleč doni;
V eno soglasje edini svoje glasove čvetero,
Lep in krepak bo soglas, ptujcu pa važen močno;
Kar je bla Rimka, ti bodi občja mojstrova na svetil

24. Kmetijskim in rokodelskim Novicam (str. 13). —
25. Emilju Koritku (str. 6). — 26. Milo za Pevcam (str. 25). —
27. Svet vert. — 28. Dežela Kažimir. — 29. Istočna Indija.
— 30. Neprijatlam domačiga. — 31. Popotvanje resnice
(Resnica iz svojih kotanj spusti se po svetu v Evropo k gospodom po mestih — k učenim — na kmete — med kupce, povsod ji kažejo za duri, krivica za mizo sedi; tedaj resnica: Je šla v svoj stan — Več noče na dan — Iz deleč uči — Na skrivnim svari — Pa ravno za to — Spoznana ne bo). — 32. Šege (str. 16). — 33. Majnik. — 34. Kdo branil bi mi peti:

Kdo branil bi mi peti
In goslice uzeti?
U gori gostoleva
Gorjančica do dneva;
Škerjančiki po polji
Čerlé per dobri volji;
Soseska murnov poje
U travi kore svoje;
Škeržadi iz drevesa
Škerže v tople nebesa,
In čričiki kol mraka

Čerijo na vinšaka.
Use veleva peti
In goslice uzeti.
Usak poje kakor more,
Kot ima od nature.
Ni pesem kom po volji,
Naj sam zapoje bolji:
Ga hočem poslušati,
Se željno peručati.
Kdo branil bi mi peti
In goslice uzeti?

35. Samotni pevec poj.

Černevčica poješ
Samske lepote;
Popotnim se glasiš
Sredi samote.

Pred tabo čbelca
Šla v planine,
De tebi kazala
Medne stermine.

Učili te peti.
Mladi žvergljali.
Kraljeve narejat'
Samko poslali.

Nebeške so pesmi,
Viže ti znane,
Zvesto poskerbi ti
Pravo speljanje.

Si drobna, slabotna
Ne veš se bati;
Nebeškemu rodu
Je viš letati.

Za nekdamnim pevcam
Skušaš zapeti:
Češ! dalje naj sega,
Kdor če umeti.

36. Moč ljubezni. — 37. Milič od Milice. — 38. Milica od Miliča. — 39. Širokoustnik. — 40. Moža željna. — 41. Pijanec snubač. — 42. Vasovavec posvarjen. — 43. Hudobni Leljo. — 44. Pastirska (str. 14). — Hudobni Ljubezan zove se tu Leljo in glasi se:

Terdo začel sim spati,
Muc butal je z vrati
Tako de se zbudim.
Dremati spet se hoče,
Petelin zafofoče,
Na novo se živim.
Prišlo novo mi spanje,
Budilo me škripanje:
Dva strička za pečo. —
Dvanajsta ura bije
In Luna mi posije,
Posije preljubo.
Čem peti ter ustanem,
De goslice uzamem
Nedolžno naredit.

Pa res de bi oslepil
On Leljo k' se pertepel
Po strunah mi brodit.
Po roci sim ga vdartil,
Li kaj me boš sleparil,
Ker nočem tvojih pet.
Če sim kdaj kaj zakročil,
Kar napak si razložil,
Nedolžno je uzet'. —
Kdor misli hudobije,
Nedolžno napak vije.
Mi Leljo popertí:
Ni treba govoriti,
Že vem kaj mi storiti:
Nagajat' veseli.

Zgodovinski obrazci.

Avstrijska ljudstva v starodavnih časih.

N e m c i.

Kakor nam stari, rimski zgodovino pisci pripovedujejo, so bili Nemci močnega života, višnjevih oči in rumenih las. Bili so vojskoželno ljudstvo. V očitnih zbirališčih so izročili slovesno mladenčemu bojno orožje. S tem, da je smel mladenec orožje nositi, imenoval se je mož. Tega orožja ni odložil ne v hiši, ne pri poljedelstvu, niti pri pojedinah in v zborih ne; in ko je umerl, pokopali so ga z orožjem vred. Pa tudi žene so šle v vojsko, da so možem v bitvah srčnost dajale.

Ker so se Nemci radi vojskovali, imeli so pa tem manj veselja za kmetijstvo in obertnijo. Večidel morale so le žene polje obdelovati. Možje pa so o mirnih časih igrali, postopali in popivali.

Bili pa so Nemci zvesti in pošteni; kar je kdo obljubil, to je tudi zvesto spolnil.

Največje bogastvo Nemcev je obstalo v obilnih čedah domačih živali. To tem bolje, ker takrat ni bilo toliko mest in sél, in so bili velikanski gozdni pašniki, a zastran neugodnega obnebja o tistem času so imeli le malo njiv.

Bele konje imeli so za svete, ktere so na občne stroške redili, in jih za delo niso rabili. Zraven solnca, lune, zvezd in zemlje so še po božje častili „Tora“, boga groma in „Vodana“, boga vojske. Te svoje bogove pa niso častili v templjih ampak v gozdih.

Hrast jim je bil sveto drevo. Ker so menili, da njih bogovi pri solnih studencih stanujejo, so se za pravico do teh studencev mnogokrat med seboj vojskovali. Brati in pisati niso znali; toljko bolj pa so peli pesmi, v katerih so svoje junake poveličevali. S petjem so se tudi od roda do roda za junaška dela vneli.

S l o v a n i.

Velik del naše domovine je bil že v starih časih od Slovanov obljuden. V mnogo rodov razdeljeni stanovali so na Českem, Moravskem, Šlezkem, Gališkem, Ogerskem, Horvaškem, Kranjskem, Koroškem, Štirnškem in Primorskem. Iz več rodovin nastala so potem ljudstva, tako n. p. Čehi, Hrvatje, Serbi, Slovenci i. t. d.

Bavili so se s poljedelstvom, živinorejo in čebelorejo. Z rokodelstvom so se na ta način bavili, da je več rodovin, ki so skupaj stanovale, le eno reč izdelovalo. Tako najdemo še dan danes, da se ljudje enega kraja z leseno robo, drugod z lončarijo in še drugod z železnino i. t. d. bavijo.

Slovani so bili mirnega srca; niso se radi bojevali in so se le sovražnikom, ki so jih napadali, branili in domovino varovali. Orožje jim je bilo: balta, sekira, meč, pušica in čelada.

Stari Slovani bili so malikovalci, in so častili dobre in slabe duhove. Po njih misli so bili dobri duhovi močnejše od slabih, kateri so jim le z dovoljenjem dobrih škodovati mogli. Darovali so jim žgavne darove, in sicer več na gorah, kot v gozdih.

Lipa jim je bilo sveto drevo. „Perun“ je bil njih višji bog, in „Živa“ bila je boginja narave.

Stari Slovani so nosili halje s krasnimi pasovi prepasane. Bili so pridni delavci, in do družih zelo gostoljubni. Prav radi so zbirali v veselih družbah, kjer so se z godbo, petjem in plesom kratkočasili.

(Dalje prih.)

Naravoznanstvo v ljudski šoli.

Zaderžki gibanja.

Obla takaje se prizadeva si ostati v stanu gibanja, v kateri je prišla, ko jo je roka vergla. In res, pomika se čedalje bolj počasi, dokler se nazadnje popolnoma ne ustavi. Tako se godi skoraj z vsakim se giba-jočim telesom; ukiub stanovitosti dospe poslednjič vendar k miru. Kaj bi bilo temu uzrok, in od kod izvira ta prikazen? — Ako se kaka moč ali sila bolj in bolj manjša, in nazadnje popolnoma zgine, je gotovo, da mora biti še druga moč, katera prvi nasproti dela, ter jo s časom tudi premaga. Kje hočemo toraj iskati silo, ktera stanovitosti oble nasproti dela? —

Nektere poskušinke nas bodo do tega napeljale. Ako poženemo n. pr. oblo po tleh v sobi, tedaj se ona taká naprej, in nazadnje se umiri, isto tako, ako jo zaženemo po mehki zemlji ali po pesku. To opazovanje nas opozoruje na podlago, po katerej obla teče ali se taka. Če take poskušinke nadaljujemo, izpoznamo, da se obla na terdej in gladkej podlagi dalje taka, kakor na mehkej in neravnej. V tem slučaju bodemo toraj iskali zaderžek gibanja v kakovosti poveršja, po katerem se obla taka ali premiče. Ta okoliščina pa, da je zaderževalna sila večja, ako se obla na neravnej podlagi giblje, obrača naš pogled na neravnostno (grapasto) poveršje snovi. Ako pregledujemo na tanko več teles, zapazimo na nekterih že s prostim očesom majhine jamice in povišbe na poveršji. So li take neravnice velike, potem pravimo, da je poveršje grapovo (grudasto); ako so pa neravnice take, da jih skoraj ne zapazimo s prostim očesom, jih pa imenujemo gladke, potem pa pravimo, da je poveršje gladko in ravno. Ako bi gledali in natanko opazovali ravna ali gladka poveršja s povikševalnikom, bi tudi ta poveršja videli grudasta, in tako bi se prepričali, da imajo tudi gladke ravni gerbavice in povišbe.

Tudi óblino poveršje, naj se nam vidi še tako gladko, ima svoje neravnice, in podlaga, po katerej se obla taka, ima jih gotovo še več in dosti večih. Kaj se mora zgoditi, ako n. pr. neravno ploščo po drugi, tudi neravni gibljemo? Ako se tako telo poriva po drugim, je očitno, da se gerbavice enega telesa prizadevajo, preobladati gerbavice drugoga telesa, vsled tega pa pride vselej mali udar ali spopad. Tega se tudi lahko prepričamo, ako v eni versti eden na drugem ležeče konce perstov na desni roki potegnemo poprek čez perste leve roke na mizi ležeče. Mali udari neravnega poveršja naredijo vsled raztezne moči tvarine neko silo, ktera dela nasproti stanovitosti se gibajočih teles, isto tako, kakor kup peska nogo zaderžuje, ktera se vanj zadene. Upor ali upiranje, kateri nastane po neravnicah dveh dotikajočih se teles, imenujemo trenje. Glavni zaderžek gibanja je toraj trenje; njegova velikost pa je odvisna od težkote gibajočega se telesa. Čim večja je težkota, tem večje je trenje; velikost trenja ravná se po kakovosti poveršja gibajočih se teles. Kolikor bolj gerbavo je kako poveršje, toliko večje je trenje, in kolikor gladkeje je poveršje, toliko slabše je potem tudi trenje.

Povejte nektère zglede! — Ako položimo roko, s katero potegnemo po deski bolj na lahko, je trenje slabše, kakor pa če jo z vso močjo na njo pritismemo. Velik, težak čok, kterega po zemlji vlečemo, napravlja večje trenje, kakor pa poleno.

Trenje toraj raste z velikostjo težkote trečih (terečih) se teles. Odvisno je pa ono tudi nadalje od kakovosti tvarine teles; tim terje so treča se telesa, toliko manjše je trenje. Les z lesom napravi večje trenje, kakor pa jeklo z jeklom. —

Ravna se dalje trenje pa tudi po načinu gibanja trečih se teles Navadno razločujemo dersavno (derčavno) in valjavno ali takavno gibanje. Sani se lahko dersajo, obla pa se taka po poveršju ali podlagi. Valjavno gibanje se godi, ako se okoli svoje osi gibajoče telo na svoji poti naprej premika; dersavno gibanje pa se zove, ako se telo brez gibanja osi naprej premika. Skušinje uče, da je valjavno trenje slabše, kakor dersavno. Zakaj nek? — (Dalje prih.)

Dopisi in novice.

— **Učiteljsko zborovanje v Kameniku**, 4. julija t. l. Posle 8. ure zbralo se je učiteljstvo v šolskem poslopju in sicer 15 učiteljev in 4 učiteljice, dva učitelja sta zaradi bolezni izostala, en pomožni učitelj pa ni prišel, kakor tudi oo. frančiškani ne. Na dnevnem redu so bile pri takih zborih povsod navadne in tri posebne točke, tako: Čuvstvo zlasti patriotično čuvstvo. Poročevalec L. Zupin. Tednik. Poročevalec A. Javoršek. Gojitev spomina in razuma. Poročevalec A. Gregorin.

Pervosednik imenuje, ko je zbor pozdravil, Fr. Cerarja za svojega namestnika. Pri volitvi zapisnikarjev sta bila izvoljena Fr. Golmayer in gospodična F. Gonse.

Potem poprime pervosednik besedo, daje prijateljske opomine, da naj učitelji skerbé za daljno izobraževanje in poznavanje šolskih postav in ukazov, radi česa naj si krajni šolski svet naroči list »Verordnungsblatt«. Krajni šolski oblasti ne pristoji pravica 3 dni v letu dovoliti proste dni, ampak le v nenavadnih prilikah. Učence za oprostitev pouka naj krajni šolski svet že pred začetkom šole predlaga okrajnemu šolskemu svétu, sam krajni šolski svet ni pooblaščen otrok oprostevati. Učitelj naj pomore krajnemu šolskemu svétu pri sestavi priliminarja, naj mu pojasnuje, kar je potreba za prirast knjig šol. knjižnice in učnih pripomočkov, kateri teh niso za pripravne spoznani, naj se takoj odpravijo; tako naj se tudi ne dopušča otrokom nešolskih knjig s seboj jemati v šolo. Učni in poučevalni načert naj učitelj temeljito prevdari, presodi in sestavi, na čimur pa ne sme učitelj samovoljnih preuredb delati, temuč se mu je obrniti na okrajni šolski svet. Kar se tiče discipline v šoli, je ta po večem dobra, in da dobra ostane ali postane, naj si učitelj izbere pravo stališče, tako da so nanj obrnjene oči vseh učencev; inace bi pozornost učencev ne bila taka, kakor je želeti, kar uzročuje tudi prepozna hoja otrok v šolo.

Potem prestopi k posameznim učnim predmetom.

Berilne vaje zahtevajo izgledno branje učiteljevo, dobre začetne ter konečne razlage, tudi vmesne obravnave ne smemo opuščati, isto tako ne razlaganja besed. Učenci morajo poznati zaporedno versto misli, da so zmožni jih pri pisnih vajah lepo izverstiti, ktere naj tudi, ako je tvarina primerna, zapisujejo v pismeni obliki. Berilne vaje moraličnega obsega naj se na vsak četert leta razdele in v primernem času beró. Pesmi, pregovori in izreki so jako pripravni za učenje na pamet; pregovori pa pri razlagi potrebujejo dostikrat kake prilične povesti. Učenci v nižji skupini morajo dobro, oni v višji tudi lepo brati, ter paziti na ločila ali prepone.

Vse ure, ki so odločene jezičnemu pouku, ne smemo v drugo obračati. Govor mora teči v celih stavkih, tako vprašanja in odgovori; pri poslednjih se,

v slučajih, ako bi bilo za uho neprijetno slišati zopetno ponavljanje besedi iz vprašanja odgovori naravnost. Učitelj naj pazi, da bo vprašavno besedo prav rabil na pr.: kdo, kaj, koga? Nikar naj ne pozabi kako marljivo mu je gojiti spisje v raznih oblikah, kakor so popis, povest, pismo i. dr. Popis je po gotovem redu, pa tudi na podlagi drugega popisa lahko sestaviti na pr.: Mi imamo pred saboj popis lipe, ki ga lahko spremenimo v popis hrasta. Računstvo poučujemo po knjigah dr. v. Močnika, ktere so za naše šole najpripravniše; toda čuvati se nam je prepogostnega pustega brezduševnega številjenja z golimi številkami, zatoraj je treba uporabljati praktične izgleda.

V realijah se poučuje v zvezi z branjem, počenši z domačim krajem v rokovem okolišču in njegovej bližini. V zgodovini ne moremo poučevati po načinu, kakor je v rabi v srednjih šolah; v podobah zgodovinskih se jim podaja pouk, ki se lahko i za spisne vaje porabi, tako se združujejo smotri in budi patrijotičen čut do slavne cesarske rodovine, čegar pogoj je, da je učitelj sam uzorni patriot. V dosego tega namena naj si omisli vsaka šola spodobno podobo svitlega cesarja, ki jo lahko o prilikah z venci ozaljša.

Pri pisanji se navadno premalo gleda na pisanje v taktu, in nekatere napake, kakor prekratka pisala in peresna deržala nam je odpraviti, tako morajo biti tablice načertane za pisanje, da se učenci ne privadijo pokvarjenega pisanja.

Risanje se mora slagati z nazorom; podobe ne smejo biti premajhne, ne samo preproge in ploskovni ornament, ampak tudi stavbini objekti in obrazci za ženska ročna dela pri deklacijah, potem risanje iz spomina in po narekovanji. Koristno je za učitelja in šolo, ako sam zbira naturalije, zlasti merčese, rastlinske liste za risanje, semena, različne persti, lesove; tudi geometrijska telesa si lahko sam, iz terdega papirja napravi.

Dalje stavi nekatere opombe gledé spisovanja uradnih knjig, revizije bukeve za revne šolske otroke, in vodstva šolske knjižnice. Poleg tega naj ima vsaka šola, kakor je bilo vže odločeno, tednik za ponavljavno šolo; potreben je tudi šolski pečatnik za poterjila.

Na versto pride izvanredna točka, občutki in patrijotično čuvstvo. Gosp. Zupin predstavlja čutila iz morale, kerščanstva, usmiljenja, ki se pri otrocih pokazuje v vsmiljenju do živali. Pesem, pravi, je vir občutkov, te se pojó pri raznih opravilih in prilikah, one bude čut do pobožnosti, veselja, navdušenosti i. t. d. Za buditev domovinskega čutja ima zgodovina lepe podobe.

Ker se nihče k debati ne oglasi poda gosp. pervosednik še nekatere opombe, kako naj se uterjuje učencem čut za resnično, dobro lepo in za patrijotizem, posebno pa do slavnega vladarja.

O tedniku govori gosp. Javoršek, kako je potreben in koristen, kako naj se vodi, da pa učitelju često zapreke redno nadaljevanje ovirajo. Konečno stavi četiri resolucije: 1. Predeli naj bi bili drugačni. (Zbor je ne odobri.) 2. Zapisuje naj se kratko in vezno (bündig.) 3. Pervi razred naj bi imel posebni tednik. (Zbor jo zaverže.) 4. Naj se vanjo pouk vsacega tedna zabileži. (Tako se je tudi do sedaj godilo.) Po tej razpravi govori še gosp. pervosednik ter omenja zaprek rednega nadaljevanja; take so na pr. bolezni, povodnji, in te se zapisejo v predelu za opombe. Dalje pravi: Tednik je slika učiteljeva, tu se vidi kaj je učil, kako je učil, kako je pouk znal združevati? Zato naj bode tednik resničen, ne le na papirju ampak i v djanju, podaja naj lep razgled o pouku, naj bode kratko razumeven in skladen, da se bode nauk v slovnici, pravopisju in spisju medseboj ujemal in skladal. Gosp. okrajni poglavar je sejo sé svojim pohodom počastil in je po tej točki spregovoril o žužku »kolorado« kteremu slavno ministerstvo svojo pozornost obrača, da bi mu zabranilo prihod v deržavo.

O točki »gojitev spomina in razuma« govori gosp. Gregorin, ozira se na ogledovanje, misel, spomin, premišljevanje in zapominjevanje, združevanje uma in spomina, na pripomočke ki so tej gojitvi pomožni, in priporoča metodo tabelizovanja, ktero je opat iz Šlezije Ignaci Felbiger učil, ko ga je cesarica Marija Terezija poklicala; da bi ji uredil šolske zakone. Ta metoda obstoji v tem, da se bere in na pamet uči iz prvih čerk zaporedno stoječih besed. On jo je priporočal, nek drugi mu je ugovarjal, da je preduhomorna in mehanična, in da je tudi drugi šolski možje ne odobravajo. *) Tako se mu je tudi ugovarjalo, da ne gre, da bi učenci učitelja presojali.

Ko smo še v zastopnike za odbore in deželni šolski zbor izvolili, smo šli k Frelihu na kosilo, ki ima vsako leto o takih prilikah svoje muhe. Popoldne ob treh smo se zopet zbrali v šolski sobi, ker je gosp. Ravnikar vodil praktične vaje v petju. Najprej je z lokom na violini dal učencem glas, da so ga posamežno v grupah in skupno zapeli, baš tako z drugim glasom, terco in potem kvinto više; niže na glas »a, la, učenci smo in pridni smo«. Peli so koliko više, tem glasneje in naopako.

Ko je vaje po škali dokončal pevani po besedah »Povzdignimo krepko glas, zdaj naj poje vsak zmed nas« jih je še učil pesem od kukovice:

Kuku, kuku z gozda doni,

Dajmo plesati, peti skakati,

Pomlad, pomlad bliza se nam.

Pred 5. uro smo zborovanje sklenili in šli pogledat razstavo učnih pripomočkov. Ta je obsegala knjige, risarije, metulje in žuželjke, mineralije, ilustracije iz prirodopisja, geometrijske oblike iz papirja in ženska ročna dela. Pri naslednjih so bile zastopane šole najbolj kameniška (dekliska) pa tudi dekliska dela ljudskih šol v Nevljah, Moravčah in Komendi. Vsa ta razstava ženskih ročnih del je kazala, da se bolj gleda na koristno, nego na potrebno. Zmed vseh ročnih del gre šivanju prvo mesto, a to ni bilo zastopano; pač pa mnogo druge prikazni, ki zlasti za kmetiške ljudi nima skoro nobene veljave, ampak le za srednji stan. Ako se kmetiška gospodinja umé na tkanje, vezenje, in druge take ročnosti, (kakoršni izdelki, da se dragi čas ne trati, kupijo se za nektere »groše«) ne ume pa čedno zaplate prišiti na raztergano obleko, ter mora za vsako malenkost premeriti pot do švelje, je nevešča v eni najvažniši ročnosti za gospodinjstvo. Šivanju gre prvo mesto, tako v bornej koči, kakor v premožnej in varčnej hiši; ženskam pa, ki so od počitka trudne, ni treba znati niti enega, niti drugega. Bukve ali pa zbirke so izložile šole iz Mengša, Doba, Goričice, Kamnika. H koncu smo se tudi kratkočasili z govorjenjem in petjem na telefon.

— **Iz seje c. k. dež. šl. sveta** dné 11. julija 1878.

Gojenec pripravnice za učiteljišče je bil izključen. —

Nasvèt za umeščenje glavnega učitelja na tukajšnjem moškem in ženskem učiteljišču je bil poslan slavnemu ministerstvu. —

Prošnja učitelja, da bi po njemu izdane poučne bukve bile dopustljive, predložila se je primernim nasvêtom slavnemu ministerstvu. —

Kar se tiče načelnega vodila za milostno ravnanje sè starimi

*) Gruber, učenik na dunajski vzorni šoli (Normalschule) za časa Felbigerja je hotel spraviti ves nauk v tabele, a drugi so zavergli njegovo učavo; istina pa je, da se otroci po tem navodu lahko kaj na spomin nauče, kedar namreč učitelj zahteva, da more v kratkem vsa šola to ali to na pamet znati. Vred.

učitelji in njih zapuščenimi v dotičnih slučajih, ko nastopi za učiteljstvo sposobne učitelje (lehrbefähigte) normalna pokojninska ravnava, napoté se primerni nasvétí deželnemu odboru. —

Zaverne se pritožba šolske občine zoper razsodbo dotičnega okrajnega šolskega sveta zastran splečevanja normalnemu šolskemu zavodu od tega, kar je ostalo na dolgu za šolske davščine leta 1873/74 in 1875. —

Da se nadaré obertnijske nadaljevalne šole v Ljubljani in Rudolfovem in obertnijska risarska šola v Kočevji iz cesar Franc-Jozefove vstanove se oddaje dotičen nasvét kranjskemu deželnemu odboru. —

Dvorazredna ljudska šola v Cerkuici se ima z začetkom prihodnjega šolskega leta premeniti v trirazredno in letna plača se določí tretjemu učitelju. Prošnja šolske občine za pripomoč pri zidanji nove šole se odda s primernim nasvétom deželnemu odboru. —

— **Iz štajerskega deželnega šolskega sveta.** Seja od 11. julija. Nekemu okrajnemu šolskemu svetu se je na njegovo vprašanje odgovorilo, da postava ne dovoljuje, da bi se remuneracije katehetom devale v proračun krajnih šolskih svetov, ampak takove izdavke naj poravnajo verske občine. Starostne doklade so dobili učitelji: Srečko Pirc (v Rečici), Franjo Hernalvs (v Šoštanj), Josip Slekovec (v Jarenini), Radoslav Uličar (v Polji pri Kozjem), in Ivan Jursá (v Ormužu).

— **Okrajna učiteljska skupščina** za šolske okraje v Celji, Konjicah in v Šmariji skupaj, bode 7. ali tudi še 8. avgusta v šoli v Šent-Jurji na j. z. točno ob 8. uri dopoldne.

Dnevni red: 1. Opazke c. k. šl. nadzornika. 2. Vednostna razprava o kmetijstvu. 3. V čem je in na kaj naj se opira učiteljeva veljava. 4. Kako in zakaj naj učitelj vadi otroke v šoli reda in snažnosti. 5. Izbera in razvrstitev poučne tvarine iz naravoznanstva na jedno, — dva in tri razrednih ljudskih šolah s poučilnim poskusom. 6. Poučilni poskus iz zgodovine. 7. Temeljni pogoj za nadaljevalno spešno poučevanje. 8. Ktere bi bile dosihmal zapreke ustanovitvi nadaljevalnic na kmetih in kako bi se zapreke dale odpraviti? 9. O porabi okrajne učiteljske bukvarnice. 10. Poročilo bukvarničnega odseka. 11. Volitve. 12. Nasvétí.

To se obznani učiteljem z ozirom na slavni ministerski ukaz 13. junija 1872, št. 3254. Vsak ud konference je obvezan, da izdela najmanj dvoje teh toček in da obznani, katerih pomočnih knjig se je morda poslužil. Pervi nalog, ki se ima izdelovati je imenovan v 5. točki, ovi pod točko 2. je pripuščen izdelovanji na prosto voljo. Izdelki naj se pošiljajo najkasneje 8 dni pred konferenco okraj. nadzorniku v Celje. Poročevalci se bodo imenovali na dan konference. Poročila se ne bodo brala, marveč pripovedovala. Namestni učitelji (suplentje) niso obvezani k pohodu, niti ne dobodo, ako prostovoljno pridejo, potnine. Vendar je njihovemu nadaljevalnemu izobraženju na korist, ako se vdelež konference, ker se jim s tem daje prilika in spodbuditev v nadaljevalno izobraževanje. Samo ob sebi se pa umeje, da so tudi suplentje obvezani izdelovati pismeno konferenčne vprašanja. —

V zvezi s to konferenco bode tudi razstava učil in šolarskih izdelkov, in šolski vodje brez razločka naj pošljejo v ta namen vse, kar so šolarji izdelali pretečeno leto, n. pr. pisne zvezke, spisne vaje, risanje, rokotvore in dr. do

konca julija t. l. šolskemu vodstvu v Šent-Jurji na j. ž. poštne prosto. Predsednik se hoče posebno za to razstavo pobriniti, ogledovalo jo bode tudi občinstvo.

— **Okrajna učiteljska skupščina za Rudolfovo** bode 26. avgusta ob 9. dopoldne. Dnevni red je: 1. Volita se dva zapisnikarja. 2. Opazke c. k. šolskega nadzornika. 3. Razgovor o vprašanih, ki se imajo pismeno izdelati. a) Kaj bi koristilo ako bi učitelj ljudstvo zunaj šole poučeval — vzlasti v kmetijstvu — kaj šoli posamezno, in kaj splošno, da bi se povzdignilo kmetijstvo na Dolenjskem, kjer je zelo zanemarjeno? b) Na nekaterih zgledih naj se kaže metoda, po kateri se ima poučevati v naravoznanstvu in ljudski šoli, da bode pouk šoli kaj koristil in na drugi strani jezikovi pouk ne obteževal, in kako bi se s poslednjim v najlepše soglasje spravil? c) Želeti bi bilo razprav, kako se napravijo šolski verti, drevsnice in prirodne zbirke. 4. Razgovor o ukazih došlih v šolskem letu. 5. Obrajt bukvarničnega odseka in volitev novih udov. 6. Nasveti posameznih udov. 7. Volitev dveh poslancev v deželno konferenco. 8. Volitev stalnega odbora, ki pripravlja obravnave prihodnji konferenci.

»L. Ztg. št. 169 dne 26. julija.«

— **I. mestna petrazredna deška ljudska šola** je imela ob začetku leta 446, a na koncu 1. 402 (lani 413) učencev. Izmed teh je bilo 389 Slovencev, 30 Nemcev in 3 Italijani. Štipendistov je bilo 5. Šolnino jih je plačevalo 89 celo, a 45 le polovico, 238 jih je bilo oproščenih. V šolo jih je hodilo prav pridno 364, pridno 35, manj pridno 14, in zanikarno 9. Red z odliko jih je dobilo 77, prvi red 204, drugi red 121, vverstenih ni bilo 17. Verouk je učil vikar Janez Rozman. Podučevali so: Val. Kumer, podučitelj v V., učitelja Jožef Maier in Matej Močnik v IV. in III. razredu, podučitelj Grum v II. razredu, nadučitelj in ravnatelj Andrej Praprotnik v I. razredu. V pripravnici za obertnijsko šolo je bilo o začetku leta 118 a na koncu 109 učencev. Večina njih je le srednje-pridno šolo obiskala. O začetku šolskega leta je bilo iz prvih 3 razredov te šole na drugo mestno šolo premeščenih 88 učencev, in vendar je še bilo v 2. in 3. razredu nad 90 učencev, ker postavno bi jih imelo biti le 80; sicer ima vsaka mestna šola svoj šolski okraj, a druga mestna šola ima za 3 nižje razrede vzporednice, in tako morajo otroci, dasiravno stanujejo v šolskem okraji I. mestne šole iti kje, kamor jih prestavi šolska oblast in kjer je prostor; pretečeno leto se je to zgodilo precej ob začetku šolskega leta, kar je na I. mestni šoli učenje zdato zljajšalo.

— **II. mestna petrazredna deška šola.** Letno poročilo kaže 640 učencev (mimo lanskih 625). Prvi trije nižji razredi imajo vzporednice. Učencev je bilo 595 Slovencev, 42 Nemcev in 3 Italijani. Šolnino jih je plačevalo 177 vso in 52 polovico, 411 je bilo šolnine oproščenih. Štipendije je imelo 8 učencev. Na koncu leta je bilo 596; napredek je ta-le: 85 jih je dobilo odlični red, 243 prvi a 258 drugi red, nevrstjenih je bilo 10 učencev. V šolo jih je hodilo prav pridno 548, pridno 52, pa 20 manj pridno in zanikarno. Šolarska bukvarnica je imela 190 knjig, in sicer 135 nemških in 55 slovenskih. V zvezi s to šolo, ki se je začela 1. oktobra 1870, je tudi pripravnica za obertnijsko šolo, vstanovljena 3. maja 1874 leta, in potovalna šola na Mahu, vstanovljena 4. decembra 1873. Napredek in šolsko obiskovanja na pripravnici ni tako redno kakor v vsakdanji šoli. — Potovalna šola na Mahu ima 67 učencev (lani jih je bilo 65), bukvarnica ima 60 slovenskih knjig. Vodja je Belar, verouk je učil vikar Janez Rozman, učenci so dalej: Andrej Žumer, France Raktelj, France Kokalj in Leopold Armič; podučitelji: France Bahovec, Anton Razinger

in Jožef Travnar. Na obertnijski pripravnici sta podučevala Belar in Armič, a na Mahu Razinger. Prihodnje šolsko leto se začneja 16. septembra 1878.

— **Na c. k. možkem in ženskem učiteljišču** in na vadnicah je bil sklep 13. p. m. Po zahvalni maši so šli učitelji, učiteljski pripravniki in učenci na vadnici v največo šolsko sobo. Učenci IV. razreda so odpeli pesem, g. ravnatelj Hrovat je bral imena najodličnejših učencev. Potem se je obrnil do učencev in gojencev, ter učencem in gojencem, vzlasti tem, ki se imajo ločiti od zavoda, govoril primerne besede. Cesarska pesem se odpoje in svečanost je bila končana.

— **Srednji šoli**, gimnazija in realka, ste končali tudi 13. p. m. z zahvalno sv. mašo. Gimnazija je imela v začetku leta s privatisti vred 482 učencev, ob koncu pa 431. Kranjcev je bilo 375 (iz Ljubljane 93, Gorenjcev 141, Notranjcev 61, Dolenjcev 77). Izmed teh jih je stanovalo pri svojih starših ali svojcih 165, 56 v Alojzijevišču, 204 pri drugih družinah. Po veri razun 1 protestanta in 1 nezedinjega gerka vsi katoličani. Izverstnih v 2. polletju je bilo 49, s prvim redom 283, z 2. redom 24, s 3. redom 24, neizprašani 4, popravljati jih ima 41; tedaj jih je 324 šolo zveršilo, 93 pa ne. Službo Božjo so imeli ob nedeljah in praznikih v Križankih in v cerkvi čč. gg. Uršulinaric, ob delavnikih pa le po dvakrat v tednu in sicer le ob gorkem letnem času. K spovedi in sv. Obhajilu so šli le trikrat na leto in čas za to so morali večidel sami loviti.

Prihodnje šolsko leto se prične 16. kim. s sv. mašo. Novi učenci, spremljani od staršev ali njih namestnikov, se bodo zapisovali 12. in 13. kim. Plačati imajo vpisnine 2 gl. 10 kr. pa še učilne potrebe 50 kr., kar se dá nazaj takim, ki poskušnje ne dostanejo. Seboj prinesó kerstni list in šolsko spričalo, in 14. kim. morajo opraviti pismeno, naslednje dni pa utmerno poskušnjo.

— **Izpit zrelosti** na c. k. možkem učiteljišču. Izmed 15 gojencev IV. leta je dobilo spričalo zrelosti 12, čez dva mesca ponavljajo izpit 3, in 1 unanji čez leto in dan. — Na ženskem učiteljišču. Red z odliko so dobile 4, prvi red jih je dobilo 20, a 4 ponavljajo izpit v dveh mesecih.

— **Okrajni nadzornik za Rudolfovo** je imenovan profesor g. Anton Derganez iz Rudolfovega.

— „**Slovska Matica**“. Ravno se razpošilja »Letopis Matice Slovenske« za leto 1878. I. in II. del. Uredil dr. Janez Bleiweis. Založila in na svitlo dala Matica Slovenska v Ljubljani. Natisnili J. Blaznikovi nasledniki 1878. 8°. str. 191. Obseg I. snopiča: 1. Običaji slovanski, sp. Fr. Hubad. 2. Življeji človeški in njih vpliv na organizem človeški. Prirodopisno-fiziologične črtice, sp. dr. J. Bleiweis. 3. Inocencij III. Zgodovinska podoba, po virih sp. Borin. — Obseg II. snopiča: 1. Nebeške komedije (Divina commedia) Dante Alighierri-a I. oddelek: Paklo, po originalu poslov. Jovan Koseski. 2. Staro- in novo-slovske jezikoslovne črtice, sp. R. B. 3. Drobtinice, sp. J. Navratil.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šolskem okraji Kočevskem. V Ribnici na novo ustanovljeni 2razredni deklinski šoli 1 služba za učiteljice z l. p. 450, a druga l. p. 400 gl. Na 1razrednih šolah na Robu in Reki (Kočevski), Rieg, učiteljske službe l. p. 500 in prosto stanovanje. Na 1razredni ljudski šoli v Morovcah učiteljska služba l. p. 450 gl., prosto stanovanje in nekaj zemljišča. Na 1razrednih ljudskih šolah v Polomu (Ebenthal), Gotenici (Göttenitz) in pri sv. Gregorju učiteljske službe po 450 gl. in prosto stanovanje. Na 4razredni deški šoli v Kočevji dvoje učiteljskih služeb po 400 gl. Na 2razredni deklinski

šoli v Kočevji služba za učiteljico z l. p. 450 gl., ali v slučaju povišbe služba učiteljice z l. p. 400 gl. Na 4razredni ljudski šoli v Ribnici dvoje učiteljskih služb l. p. 400 gl. Na 2razrednih ljudskih šolah: a) v Loškem potoku učiteljske službe l. p. 400 gl. in stanovanje; b) v starem Logu učiteljska služba 450 gl. l. p. in stanovanje. Prošnje do 20. avgusta dotičnim krajnim šolskim svetom.

V šolskem okraji Logaškem. Na 4razredni ljudski šoli v Starem tergu pri Ložu dvoje učiteljskih služb po 400 gl. in stanovanje, na 3razredni ljudski šoli v Žireh dvoje učiteljskih služb po 400 gl. l. p. in stanovanje s kuhinjo, na 2razredni ljudski šoli v Cerknici druga učiteljska služba 400 gl.; na 2razredni ljudski šoli v Logatcu druga učiteljska služba, 450 gl. l. p. stanovanje s kuhinjo; na 1razredni ljudski šoli v Černem Verhu učiteljska služba 450 gl. in stanovanje v šoli. — Službe na večrazrednih ljudskih šolah, izvzemši v Logatcu, so tudi pristopne učiteljicam. Prošnje v 6 tednih od 6. julija dotičnemu krajnemu šolskemu svetu.

V šolskem okraji Kranjskem. Na 1razredni ljudski šoli v Poljanah učiteljska služba, l. p. 450 gl. in stanovanje prosto. Prošnje krajnemu šolskemu svetu do 4. septembra. t. l.

V šolskem okraji Radoljskem. Učiteljske službe na Dobravi pri Kropi (450 gl.), v Srednji vasi v Bohinji (450 gl.), v Gorjah (450 gl.), v Zaspah (400 gl.), v Koroški Beli (400 gl.) in doklada 50 gl., v Kranjski gori (450 gl.) in doklada 50 gl., v Ratečah (400 gl.); povsod je pri teh stanovanje prosto. Krajnim šolskim svetom do 1. septembra t. l.

V šolskem okraji Postonjskem. Učiteljske službe v Senožečah, v Premu, v Šent-Petru v Podkrajju po 500 gl. — Na Studenem, v Lozicah, na Vremu po 450 gl. — V Postenju, v Hrenovicah, v Budanjah, na Slapu po 400 gl. — Povsod je tudi prosto stanovanje. — V Spodnjem Semonu, v Suhorje — Ostrožnoverdo s potovalno šolo po 500 gl. Prošnje do 22. avgusta c. k. krajnemu šolskemu svetu v Postonju. —

V šolskem okraji Kerškem. Na 1razredni ljudski šoli v Dolini (Grossdolina) (500 gl.), na Jesenicah (450 gl.), v Dolu, Johannisthal, 500 gl., v Šentjurji pod Kumom (400 gl.) in pri vseh prosto stanovanje. Prošnje do 5. avgusta pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

V šolskem okraji Litijskem. Na 1razredni šoli na Kerki (450 gl.), v Žalni (400 gl.); na 3razredni ljudski šoli v Višnjigori druga učiteljska služba (500 gl.), a tretja tudi za učiteljice (400 gl.); na 4razredni ljudski šoli v Šmartnem pri Litiji nadučiteljeva služba 600 gl. in opravilne doklade 100, in oprav tam tretja učiteljska služba (450 gl.). Prošnje v 6 tednih (od 14. julija naprej) dotičnemu krajnemu šolskemu svetu.

Na Štajarskem. V mariborskem šolskem okraju. Učiteljske službe v Brezuli, pri sv. Križi, pri sv. Miklavžu, v Framu, pri sv. Jakobu, v Slivnici in v Celnici. Plača po 4. razredu 540 gl. in prosto stanovanje. — Podučiteljske službe v Framu, Št.-Martnu pri Vurbergu, in v Spodnji sv. Kuni-gundi. Prošnje do 20. avgusta.

Premembe pri učiteljstvu.

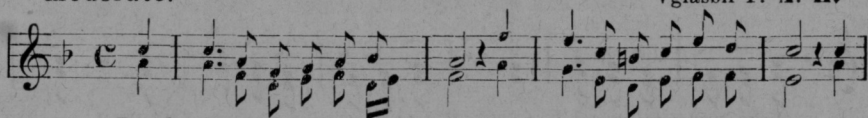
Na Kranjskem. V Terziču je g. Fr. Šetina, a v Kranjsko goro odhaja g. Anton Maier, spraš. učit. kandidat.

 Današnjemu listu je pridjana muzikalna priloga.

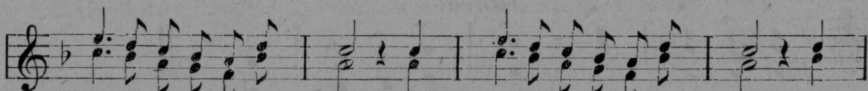
Pozdrav majniku.

Moderato.

Vglasbil P. A. H.

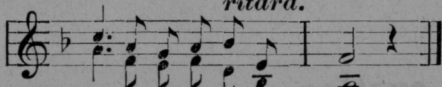

Po-zdravljam te cve-te-či maj, Pozdravljam te, mladostni raj! O-
 Se ve-se-lí o-tož-ni svet, Ko, majnik, tvoj za-di-je cvet; Ti
 O kinč pomladi, majnik moj! Mi - lot-no di - je cvet mi tvoj, V spo-
 Oj cve-ti, cveti dol-go še Mi krasni majnik, prosim te! Po-

bi-lo rô-di mi cvet - lie, Ne zgi-ni še raz mo-jih lic! — Ne
 serca vžigaš preslad - ko, Mi da-jaš up, vedriš o - kó. Mi
 mi-nu v ljubljeno mla - dost Da - riš mi radost in slad - kost. Da-
 zdravljal bodem te vsi - kdar, O majnik moj, o raj-ski dar! O

ritard.

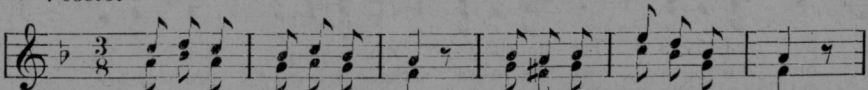
zgi-ni še raz mo-jih lic! —
 da-jaš up, vedriš o - ko.
 riš mi radost in slad - kost.
 majnik moj, o rajski dar!

Besede Radoslav Silvestr-ove.

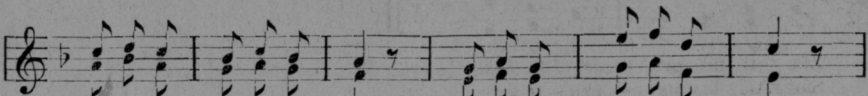
Angelček moj.

Vesélo.

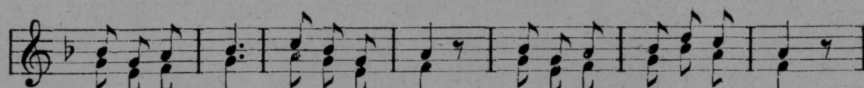
Besede P. A. H.

An-gelj-ček, an-gelj-ček moj, Ko si me var-val no - coj,
 An-gelj-ček, an-gelj-ček moj! Va-ruj me z močno ro - ko,
 An-gelj-ček, an-gelj-ček moj, Naj bom pri - ja-telj jaz tvoj;

Va-ruj me tu-di čez dan l-no pred hu-dim me bran'.
 Kedar na de-lo jaz grem In za ne - sre-čo ne vem;
 Kedar na pot se po - dam, Varha naj te-be i - mam.

Re-vež i - mam do-sti ter - pet'   Rev i - no kri-žev na svet'.
Ko-li - ko od do-ma jih šlo,   Ni jih do - mov več bi - lo.
Kedár mi ne - sreča pre - tí,   In me so - vražnik lo - ví.

O - ko pre - ta-ka sol - ze,   V ža-lo-sti pla-va ser - ce.   Oh
Te-bi zro - čim jaz za - tó   Du-šo in svo-je te - ló.   Oh
Kedár sku-šnja-vec pre - ži,   Me za-pe - lja-ti že - li,   Oh

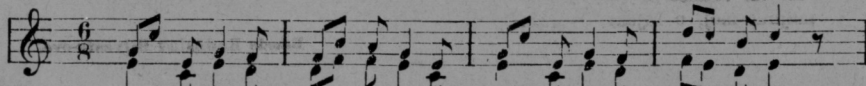

an - gelj - ček   moj,   Na   stra - ni mi   stoj!
an - gelj - ček   moj,   Na   stra - ni mi   stoj!
an - gelj - ček   moj,   Na   stra - ni mi   stoj!

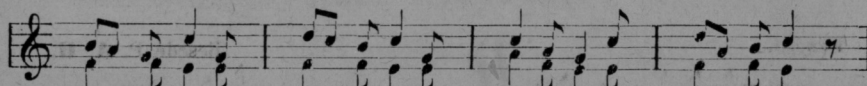
Zgodnja cvetica.

Allegretto.

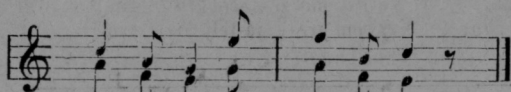
Vglasbil P. A. H.

Zi - me dno-vi   In mra-zo-vi   Ni - so šli še   proč od nas ;
Pri - ka-za-la   Pa je ma-la   Se cvet-li-ca   iz zem-ljé,
Po vi - ši-nah   In do-li-nah   Mer - zla sa-pa   še pih-ljá.

Še na-ra-va   Ter - do spa-va,   Zla-ti ni pri - šel   še čas :
Se do-zde-va   Mi, da re-va   Smer-ti le na -   pro - ti gré.
Od iz-ho-da   Bo ne-zgo-da   Te-bi ro-ži -   ca pri-šlá.

Zla - ti ni pri - šel še čas.
Smer-ti le na - pro - ti gré.
Te - bi ro-ži - ca pri-šlá.

Besede Ivan Zarnik-ove.